

სნოუსის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

დამატების № 323.

ხუთშაბათი, 9 ივნისი 1905 წ.

ბაზმის № 2839

მკრი ქალი

იპოვნური მოთხრობა, თხზულება კაიო სანჯისა.

(ოცათ კოლტარისი)

III*

სიყვარულის სიმღერა

ტიამას სახლის ერთ ოთახში იწვა მატსურა კოშირო მორიხანე. ყმაწვილ კაცს ამ ტანჯვის სარტყელზედაც კი არ ასვენებდა თავის ბატონის დამარცხების მოვიჭრება. იმის სურვილი ის იყო, რომ ბრძოლის ველზე დაბრუნებულიყო. როცა ისე გამოეჩინებოდა, რომ მშვილდის მოხილვას შევიძლებოდა, ჩუმიდ გვიპარებოდა იმის სახილვან, თორემ არ გამოეშვებოდა. და მაშინ შევეხებებოდი ძლიერ მტერსაო, ფეხობდა იგი.

უკანასკნელ ბრძოლის დროს ტყიდან გამოვიდა მშვენიერად შეიარაღებული მეომარი. ომის ცეცხლ-მოღვებულმა კოშირომ სახლის კიბეც კი ვერ მოასწრო, ისე შეგზნენ ერთმანეთს. მტერი იბრძოდა გრძელის მხვილით, კოშირო-კი—ალეგბარდით. მაგრამ ჯარის კაცთ გააშორეს ისინი, ბრძოლა გაუთავებელი დარჩა და ეს აქამდე სტანჯავდა კოშიროს.

ვინაა ეს მეომარი? რა ძლიერია იმის მახვილი! თუ სიკვდილი უწერია კოშიროს, სურს ბარემ ასეთმა გმირმა მოჰკლას. როცა ომში დაგბრუნდები, ნეტა ის შეუპოვარი მამაცი მტერი შემხედებოდეს და ისე შეგებრძოლებოდა, რომ დიდ ხანს სალაპარაკოდ ჰქონდეს ხალხსაო. იმედი ჰქონდა, კიდევ შეგხედებოდა და ეს უმსუბუქებდა ყოველ ტანჯვას, ჭრილობათა ტკივილს უყურებდა, შუბთა და ისართ ნაკრავი ადგილები თითქო მალამოთი უშუშდებოდა, ნაკლებად გრძნობდა თავის უმოძრაობას, და როდესაც ტკივილი მოთმინებას დასძლევდა, დაჭრილი კოშირო ამიღლებს ღრჭილის მოჰყეზობდა, ჰქვითინებდა.

ოთახში ვილაღ შემოვიდა და ჩურჩულით უთხრა:

— ბატონო კოშირო!

კოშირომ თვალები გაახილა და წარმოესთქვა:

— ო, იოშინო!

— როგორა ხარ? დღეაჩემი ძალიანა სწუხს შენთვის. — უთხრა ქალმა.

— გულითი მადლობელი ვარ. სად არის ძალუა?

— დედა ყოველ დღითი მიდის ხოლმე ტაძრში და ღმერთს შენს მორჩინას ევედრება.

საცაა, უთოოდ ჩქარა დაბრუნდები.

— როგორ? ყოველ დღე მიდის ტაძარში? — წამოიძახა კოშირომ და ცრემლებით ავესო თვალები. როცა ხელი საპან ქვეშ შეინახა, იოშინო მიუხლოვდა და თავისი მშვენიერი ფუნჯული ხელი გადაუსვა თვალზე.

— დღეს ძალიან ფერწყასული ხარ. ვინა კიდევ ასე ძალიანა გტკივა ჭრილობა? — კითხა ქალმა.

* იხ. „დამატება“ № 322.

— არა, — უპასუხა კოშირომ. — თან და თან უკეთ ვტყობ. მაგრამ არ შემიძლიან დიდხალევი მადლობა შეგწიროთ იმისთვის, რომ ასე მივლით.

— იმედი მიამა, რომ ძალუა ჩემი გულისთვის ყოველ დღე ტაძარში დადის, — უთხრა კოშირომ და შეაჩერდა იოშინოს. — მე მითხრეს, რომ შენ დიდხანს ყოფილხარ ავად?

— მე? შენც ვაივ ჩემი ავადყოფობა? — მიუფო ქალმა.

ამ სიტყვებში ცოტა საყვედურიც გამოისმოდა. ბუბგატას ყვავილი ლამაზია, მაგრამ იმის ტოტი საშინლად იხვილებოდა და მიკარება ძნელია.

მორიხანემ თვალი დახუტა და უთხრა:

— მამაკეთე...

— მე შენთვის ბედნიერება მსურს, — უთხრა ქალმა.

პორტრეტი. — სურათი რინდელის.

— საშუალოა პასუხი! რა არის ბედნიერების სურვილი მორიხანეს მდგომარეობაში მყოფ ადამიანისთვის? კოშირომ ბევრი მწუხარება გამოსცადა: მტრისგან დაშორება, დაქრა, ტანჯვის სარტყელი, იმას ყველაფერი ეს ხედა წილად, რაც შემოაგის ეჭიხლებია.

ყმაწვილმა კაცმა პასუხი ვერ მოვიჭრა. ქალმა განაგრძო: — მე მითხრეს, შენ ცოლი შეგირთავს.

ეს სიტყვები მოწამულულ ისრის წვერივად მოხდენენ კო-
შიროს გულში. შეერთა, სისხლი აერთა, გულმა ძებრა და-
უწყყო. კიდევ რას იტყვად ახალგაზრდა ქალი?

— კოშირო, ამბობენ, დიდი რამ არას, როცა ცოლი
ქმრის ერთფედილია, მართალია ესა? ჰკითხა იოშინომ.

— ეს სიტყვა ეკალთა შორის ამოსული ყვავილი იყო.

— დიან, ცოლმა არ უნდა უღალატოს ქმარს. ქალი
ვერ გამოხედვს ბავს მისთხოვდეს. მამაკაცი როდი უნდა ემსა-
ხუროს მეორე ჰატონს...— ემაწილ კაცს ხმა ჩაუწყდა.—
იოშინო, მრცხენიან შენი, გმადლობ საყვედურისათვის. უკე-
თესი იყო იმომი მოვეკვდარაყვე. დათესილ ბრინჯიდან ფერ-
ტი ამოვიდა...

— იოშინომ გაიკოცა:

— რას ამბობ? ვანა ვაუწყენინე რამე?.. მეგრე, მე როდი
მინდოდა ესა... ქალი ვერ უნდა ვაპყვეს მეორე ქმარს, კაცს
კი... ნება აქვს ბებერი საყვარლები მოვადეს.

ქალს უნდოდა ამ კითხვით გაეჭარწყლებინა უსიამოვნო
შთაბეჭდილება. იმის შზრუნველობა სიყვარულით იყო აღსავ-
სე, ექვიანობაში კი ებიერება მხოვე იმაში.

მორჩინებულ რომ „პო“ სთქვას, ამით კეთილს გზას ასე-
ღებდა; „არას“ თუ იტყვის, პირდაპირის გზით წავა, მაგრამ
თვითვე დაგმობს თავის დანაშაულს. იგი რამდენსამე ხანს
გაბოუდა, მეგრე ლინე მოიკრება და სთქვა:

— კაცმაკ აგრეთვე არ
უნდა უღალატოს ცოლს. მო-
ღალატე კაცი გარყენილ ღე-
დაცაზე უკეთესი როდი არის.
მეომარს არ შეუძლიან მოღა-
ლათე იყოს. ქალმა არ უნდა
დაიფიწყოს ქმარი, აგრეთვე
ქმარიც ერთგული უნდა იყოს
ცოლისა.

— შენ ყველაფერი კარგად
იცი! უთხრა იოშინომ.

ქალის სიტყვებში თითქოს
საყვედური იფარებოდა, იმი-
ტომ რომ კოშირომ სხვა შე-
იროთი.

— შენ დავაიწყდა, რომ
მე ტოიამა საკონნოზუეს ქა-
ლი ვარ?

კოშიროს გული ისრისა
ჰგავდა, იოშინოს სიტყვა-კი—
კურღლელსა; კურღლელი გა-
მოჩნდება და იმ წუთსვე ტუის
ჩრდილბს მოფარება, ამიტომ
ისარი ვერა ხვდება.

— როგორ შეშქმლო ამი-
სი დავიწყება, რომ შენ საკონ-
ნოზუეს ქალი ხარ?— უთხრა კოშირომ.

აეღამყოფთან მიახლოებულმა ქალმა მწუხარედ წარმო-
სთქვა.

— რასაკვირველია, დავაიწყდა ესა.
— მაგრე რად ლაპარაკობ? ჰკითხა მორჩინებულ.

— თუ საკონნოზუეს ქალი ვარ, მაშ, სჩანს, საცოლო
უნდა ვიყო მატყლუთა კოშირო მორჩინებულს. ჩვენ შრომობს
დიდებ ხანია უნდადოთ ჩვენი შეუღლება; ვანა ეს მართალი არ
არის, კოშირო? ქალმა დაქორღის სარეცელს მიაყარდა თავი.
იგი მერს-მერ მღელღარებისაგან შთლად კანკალბდა.

— შენ დავაიწყდა, რომ საკონნოზუეს ჰყავს ქალი,
იოშინოდ წოდებულნი. ძალიან სამწუხაროა ესა...

— მორჩინებულ თავის გამამხარი ხელი გამოიღო და იოშინ-
ოს მხარზე დაეჭო.

— ხახიანმა იცის, შეშქმლო თუ არა შენი დავი-
წყება.

— იოშინომ ხელი დაუქირა და უთხრა:

— რაც გინდა სთქვი... რაც უნდა იყვის, შენ მინც
დაიფიწყე და სხვა სატრფოსთან... ვეღარ დასარულა ქალმა.
კოცა ხანს ორივე გაჩუბებულნი იყო; შემდეგ იოშინომ
განავტომა:

— შენ წეღან ამბობდი, რომ კაცმა არ უნდა უღალა-
ტოს ცოლსაო. შენ ეს შეგნებრიად იცი!

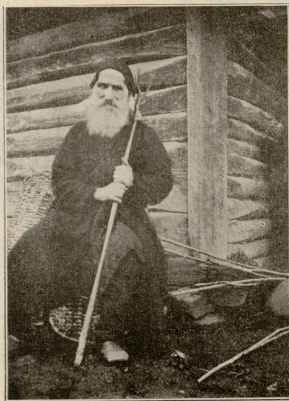
ქალს უნდოდა კიდევ ბებერი რამ ეთქვა, მაგრამ შეეშინ-
და—არ ვაუწყენინო. ემაწილ კაცის სახეს შეხვდა და სიყვა-
რულმა ეკალდ გაიღვიძა იმის გულში. გაცხოველებულ სი-
ყვარულთან ერთად მწუხარებაც უფრო ღრმად საკონნოზული
შეიქნა. იოშინო რასაც გრწამობ, ეცნობვეს ლაპარაკობდა.
სარკის წინ რომ ყვავილი დასდგათ, სარკეში ცვაილი გამო-
ჩნდება და არა მთავარ; ეს ბუნების კანონია. მწუხარებათვის
სიცილი ანა და მრისხანების დროს კისკისი—ბუნებრივი არ
არის.

ქალმა განავტომა:

— შენ ძალიან კარგად იცი, რომ კაციც ერთგული
უნდა იყოს ქალისა. შენ შენის ბატონის ნებას მიჰყვები...
მაგრამ ისიც ხომ კაცია; იმის ეშმაკიფტური ან ვველური
სიმდაბულ არაფერი არა ჩაუღწენია. რატომ არ გაუტელი შენს
ბატონებს, რომ მე იოშინო, საკონნოზუეს ქალი, შენი და-
ნიშნული ვარ? რაც გინდა ძლიერი ვინმე ყოვილიყო შენი
ბატონი, საცოლეს არავინ მოაკვდა. დედამემა მითხრა, რომ

შენი ცოლი შენის ბატონის
მოსამსახურე გოგო ყოვიდა.
ამას შეუეყვარი, სიგიქმელე
თურამ შეუეყვარი. უტხობამც
კი შეეეყვარა, მე ხომ ვაგშო-
მიანვე მიყვარდი! ქალბატონმა
შეამინა მოახლეს ესა და
დაგითანხმა, რომ ცოლად შე-
გვტოო ვაკება. როგორ გავხარ-
ღებოდა მოსამსახურე გოგოს
ესა!.. გერ მარტო ამის მოფი-
ქრება რადა ღიის!.. შენი ქალ-
ბატონი კარგად ვერ მოიქცა.
თუ კი თავის მოახლის გრძობა
შენიშნა, ასევე შექმლო გამო-
ცნო ჩემი შენდამი სიყვარული.
უეყვარდ გოგოს და შესაძლე-
ბელი იყო ჰყვარებოდა სხვასაც.
შენ რომ გეთქვა, მაშინ ქალბა-
ტონი დინახავდა თავის უსამარ-
თლობას, მაგრამ შენ თითონ
დიდის ხნიდან ერთობა გქონდა
იმის მოახლესთან. მე კი დამა-
გდე! სწორედ ამიტომაც არა-
ფერი ვაგებინე იმს და გიბრძა-
ნა თუ არა ბატონმა, იმ წუთს

სურათები სამებრალოს ცნობარებიდან.

სოფ. მუხური.—ასის წლის მოხვედრე მხო ჩიქთანა.

ქორწილი გააჩად.

ქალმა კიდევ უფრო მოუქირა ხელი მორჩინებს, იოშინომ
უუეყვარდა თავისი სიყვარული. ახალი ღელწამი სუსტია, მაგრამ
იმდენი ძალა მინცა აქვს, რომ თოვლი შემოიფაროს.

კოშირო ფიქრობდა...

„იოშინო, შენ არაფერი არ იცი. შენ არ იცი, რომ
ახლა მეგობრის სიტყვი ერთმანეთზე ექვი შეგქეთ. ომის დროს
ყოველთვის ასეა. რამდენიმე თასის სული შეიღლება მსხვერპლად
შეიწიროს ცილის წამებამ. სამწუხაროა, რომ ჩვეულებად
არის მეომართა შევიღების მძევლად დატყვება. ჩინეთში
ერთი მეომარი იყო როდან, სახელად გოკი. სვის შოამო-
მავლობასთან ომის დროს ჯარის სარდლობა იცისა. მაგრამ
იმის ცოლი სვის შოამომავლი იყო და ამიტომ ვინობდა,
რომ თანამემამულენი უნდობლად შეხედავდნენ იმის წინამ-
ძღოლობას. იმის დასამტკიცებლად, რომ თავის ხალხის
ერთგული იყო, უშომოდ საყვარელი ცოლი მოჰკლა, წყავი
იოშინო გვიჩინოს სახელი დამსახურა. თუშცა ბოლოს აყვე-

— თუ მაგრე გიყვარვარ, რატომ დამიძლევი ერთი რაღაც? იოჰანი ამას არ მოელოდა. ქალს ცრემლები წასკდა.
 — კოშირო, უსამართლო ხარ, არ გინდა თხოვნა შეშის-რული და ისა, მეტი არაფერი!
 მაგრამ კოშირომ განავიძო:
 — სრულიად მხალი არა ვარ და ყველაფრის მისმენა შემიძლიან. ამ სამის დღის წინად მამიშენისაგან ცნობა მიიღე, ხომ?

იოჰანი შეშინდა. დაჭრილმა კი გაიკინა: სიმაბოლო შეიტყუა.

— მიამბე, რა მღვწერა მამამ.
 განიარად შეიტყო კოშირომ ეს? საკონნოხუკემ ბრძოლის წინამდებარე გამოგზავნა ცნობა, გვიმარჯვეთო. მტრის წინამდებარე მოულოდნელია დამე თავდასხმის დროს თავი მოიკლა. უფროსმა აფიკრებმაც იმის მიზნადეს. მხალნი ან ტყვედ მიეცნენ მტერს, ან გაიქცნენ. ამ ამბავმა საკონნო-ხუკეს სახლში დიდი პატივადე ყველა გაახარა. მაგრამ იოჰანის მამის დიდება და სიხარული კოშიროსთვის დღის მწუხარებას მოასწავებდა. იოჰანომ რომ გაიგო მამა შინ ბრუნდებო, ევლარ იტირებდა. მაგრამ იმასაც კი ფიქრობდა, კოშირო რომ ამას შეიტყობდა, შეწუხდებო. თითონ დედამ უთხრა შეიღის, ვიდრე ტოიანა არ დაბრუნდება, ნჯიფერს შე-ვატყობინებთ დაჭრილსა.

და ახლა კი თითონ მორიზანენ ჰკითხა ამაზე იოჰანის. ქალმა ულონოდ უპასუხა:
 — დაბ!

რა ექნა? ყველაფერი რომ ვთქვა, დედის ნიუქვამს გადასცდებოდა და ამ შეკლებით ბოლოს მოუღებდა ყმაწვილ კაცის სიკოცხლეს. რომ გაიწუხებულიყო, საშუალოდ დაქარაგვიდა კოშიროს სიყვარულს და ეს საყვარული მოჰკლავდა ქალს. ტეხი ეტოდა, არ იცოდა, რა ექნა.

ბოლოს იფიქრა:
 „რომ არაფერიც არ ვუთხრა, ბოლოს მაინც ყველაფერს გაიგებო.“ — და სთქვა:

— დედამ მიზრძანა, არაფერი ვთქვა; მაგრამ რადგან მიყვარხარ, ყველაფერს გეტყვი. მხოლოდ შენც შესარულე ჩემი თხოვიან.

— რა თქმა უნდა. — უპასუხა კოშირომ.
 — უფლოდ შესარულე? — ჰკითხა იოჰანომ და დაუმე-ტა: მტერი სრულიად დამარცხებულია. მეთი წინამძღოლი დიპლომატი, მებრძო მამა ხელო დაბრუნდეს შინ. ყველაფერი ეს მოკლეს, იქნება.

— წინამძღოლი მოკლულია? წამოიყვირა კოშირომ.
 იოჰანი იმდენ წამოიჭრა და მთელი ტანით თრთოდა. კბილებს აღრქავებდა, თვალებიდან ცუცხლს აფრქვედა. შეშინებულმა იოჰანომ ხელი წაავლო და შესძახა.
 — კოშირო, კოშირო!
 მაგრამ ყმაწვილმა კაცმა ქალს ხელი ჰკრა და საწოლთან მიყუდნულ მახვილს მისწვდა.
 — რას შერები — შეყვებო ქალმა, — თავი გინდა მოიკლა?
 — დაიშმი! — უთხრა ყმაწვილმა.

ავადმყოფობით დასუსტებულს კოშიროს იმდენი ღონე აღარ შესწევდა, რომ ქალი მოეშორებინა. ქალის თეთრ ხელსა და კოშიროს გახმარა მუხლს შუა გაივლიდა ქარქაში-დან ორ გოჯახე ამოწეულმა მახვილმა. კოშირო ტიღის-და იტქვამდა სულს ბრახისა და ტყვილისაგან. შეშინებულ იოჰანის გული ძალზე უცემდა.

ხელო დაბრუნდება მამა — საჩქაროდ უთხრა ქალმა. — იმას მოვლავარკე, იქნება სასარგებლო რამ რჩევა მოგცეს. მანამდე კი მოთმინება იქონიე, კოშირო!

კოშირო თავდაბრილი იყო და ხმას არიღებდა. ბოლოს სთქვა:

— ჰო, შენ მართალი ხარ, მოვეუდლი ბიძაშემის მოსვლას და დავეცებები.

— ასე უკეთესი იქნება.
 ამ დროს მცორე ოთახედ მოახლენ დაუძახა:
 — ქალბატონო იოჰანო, ქალბატონო იოჰანო!
 ქალმა მახვილი მტერზე მიუყუდა, თმა გაისწორა, ცრემ-ლები მოიწმინდა და უთხრა:

— მაშ ასე, კოშირო, მოთმინება. ამ მახვილს-კი მე წა-ვიღებ თან, დაწეტი, თორემ გაიკვდები.

— ენოა წადი! — უთხრა კოშირომ.
 — ნახვამდის, — უთხრა ქალმა და კარი გააღო.

— იოჰანო! — გაასახა მიმავლს ქალს კოშირომ.
 იგი მობრუნდა.

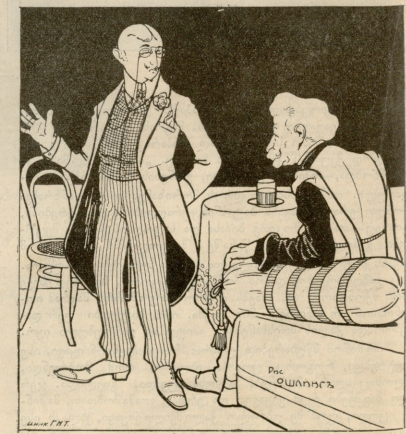
— მოკითხე ჩემს მაგიერად დედაშენი.
 კოშირომ თავი დაუქნია, ქალი ოთახიდან გავიდა.

რა იცოდა, რომ მახვილი, რომელიც თან წაიღო, სახ-სოვარ ნიშნად გამოადგებოდა და ამ მახვილის პირით მოუხ-დებოდა თმის მოკრა.

განდევლილი.
 (დასახლები იქნება)

— თქვენი პოლიტიკური რწმენა მაინც ვერ გამოიჩინევი! რომე-ლის მიმართულებას მომბეზო ხარო?
 — საკვირველი გამოუცდელი ყვიფილხანთი ჩემი რწმენა დამოკლე-ბულია იმზე, თუ ვის ველაპარაკებ: ავტონომისტთან — ავტონომისტ ვარ, სოციალდემოკრატთან — სოციალდემოკრატ ვარ; ფედერალისტთან — ფედერა-ლისტი და მონარქისტთან — მონარქისტ ვარ; წარმოადგინე, ანარქისტს შე-ვიტყვი, თუ ანარქისტთან შეშვდა ლაპარაკი.

— სურვიდ მითხარ, ბევრი ვაღვანდე ტუილისში?
 — ჰო, მარჯა და მიზე ბევრი არაფერი, ასე რეას თუნამდე.
 — რაო, რეას თუნამდეო მერე ხიდან, შე მამა ცხონებული? —
 — როგორ, განა შენ არც კი გინახიან, რომ შენ შეიღს ტუილი-ში ამოდენის წლებმა აქვს?
 რედაქტორ-გამომცემელი ალ. მ. ჯაბაბაძე